

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת עקב

תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 354)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת עקב התשפ"ד

”וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ”

א. ”וְשָׂמַרְתָּ אֶת מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו, וּלְיִרְאָה אֹתוֹ. כִּי יְהוֹה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה, אֶרֶץ נַחְלֵי מַיִם, עֵינַת וּתְהַמֹּת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֶרֶץ חֹטֶה וְשַׁעֲרָה, וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן, אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ. אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם, לֹא תִחְסַר כָּל בָּהּ, אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבֹנֶיהָ בְּרִזָּל וּמְהַרְרִיהָ תִּחְצַב נְחֹשֶׁת. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ, וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ”, (דברים, ח', ו' - י').

ב. על מאמר הכתוב בפרשתנו ¹, ”וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ, וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ”, דרשו רבותינו ז"ל במסכת ברכות ² :
”דרש רב עזירא, זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי, וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי -

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, כתוב בתורתך ³,
’אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד’,

והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב ⁴, ’יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ?'

אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל!?

שכתבתי להם בתורה ⁵, ’וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ, וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ’,

והם מדקדקים [על] עצמם, עד כזית ועד כביצה ^{6 7}”.

¹ דברים, ח' - י'.

² כ' ע"ב.

³ דברים, י' - יז'.

⁴ במדבר, ו' - כו'.

⁵ דברים, ח' - י'.

עוד דרשו רבותינו ז"ל על פסוק זה, במסכת נדה ⁸ :

”שלושה דברי אגדה -

כתוב אחד אומר ⁹ , 'כִּי לֹא אֶחָפֵץ בְּמוֹת הַמֵּת'. וכתוב אחד אומר ¹⁰ , 'כִּי חָפֵץ ה' לְהַמִּיתָם'?

כאן בעושין תשובה, כאן בשאין עושין תשובה.

כתוב אחד אומר ¹¹ , 'אֲשֶׁר לֹא יֵשָׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד'. וכתוב אחד אומר ¹² , 'יֵשָׂא ה' פָּנָיו אֶלְיָדָי'?

כאן קודם גזר דין, כאן לאחר גזר דין.

כתוב אחד אומר ¹³ , 'כִּי בָּחַר ה' בְּצִיּוֹן'. וכתוב אחד אומר ¹⁴ , 'כִּי עַל אֲפִי וְעַל חִמָּתִי הִיָּתָה לִי הָעִיר הַזֹּאת, לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנּוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה'?

כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה, כאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה”.

⁶ פירש רש"י הקדוש:

"עד כזית לרבי מאיר, עד כביצה לרבי יהודה,

דתנן (לקמן, מה' ע"א) -

עד כמה מזמנין?

רבי מאיר אומר עד כזית, רבי יהודה אומר עד כביצה”.

⁷ פירש הגה"ק בעל "שיטה מקובצת":

"עד כזית בשיעורא דרבנן, ועד כביצה בשיעורא דאורייתא”.

⁸ ע' ע"ב.

⁹ יחזקאל, יח' - לב'.

¹⁰ שמואל א', ב' - כה'.

¹¹ דברים, י' - יז'.

¹² במדבר, ו' - כו'.

¹³ תהילים, קלב' - יג'.

¹⁴ ירמיה, לב' - לא'.

ונתקשו בזה בעלי התוספות ¹⁵ :

"תימה, דבפרק מי שמתו ¹⁶, קאמר ... אמר להם, לא אשא פנים לישראל?

אני אמרתי ¹⁷, 'וְאֶכְלֶתְּ וְשִׁבְעֶתְּ', והם מדקדקים עד כביצה.

משמע, שמחלק בין עובדי כוכבים לישראל!

ואמאי לא משני כי הכא, או הכא כהתם? ¹⁸ "

ותירצו בזה בעלי התוספות :

"ויש לומר, דלעולם שינויא דהכא עיקר!

וקרא דאמר 'לא יִשָּׂא פָּנִים' ¹⁹, מיירי בין בישראל בין בעובדי כוכבים,

בעובדי כוכבים, אפילו קודם גזר דין, שזהו קו המשפט,

ולישאל, לאחר גזר דין.

אבל הוא נכנס להם לישראל לפני משורת הדין, ונושא להם פנים קודם גזר דין,

כדמשמע הכא מקרא ד-'יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ' ²⁰,

¹⁵ נדה, ע' ע"ב (בד"ה "כאן קודם גזר דין").

¹⁶ ברכות, כ' ע"ב.

¹⁷ דברים, ח' - י'.

¹⁸ היינו:

אותה הקושיא שהקשתה הגמרא במסכת נדה בסתירת הפסוקים, הובאה גם במסכת ברכות,

ברם, שם במסכת ברכות, תירצה הגמרא, שזה מחמת שהחמירו ישראל על עצמם בשיעור החיוב לברכת המזון,

ובכאן, תירצה גמרא, "כאן קודם גזר דין, כאן לאחר גזר דין".

ואם כן, התקשו התוספות:

מפני מה, לא תירצה הגמרא בשני המקומות תירוצ מעניין אחד?

¹⁹ דברים, י' - יז'.

²⁰ במדבר, ו' - כו'.

ומלאכי השרת, אמרו לפני הקדוש ברוך הוא, למה נכנסת לישראל לפנים משורת
הדין יותר מלעובדי כוכבים - לישא להם פנים קודם גזר דין?
והשיב, לא אשא להם פנים? וכי²¹ ."

ג. והנה, בביאור דברי הגמרא במסכת ברכות²², כתב רבינו הרי"ח הטוב
זיע"א²³, לבאר מפני מה החמירו עם ישראל על עצמם את מצווה זו של ברכת
המזון בדווקא:

"ונראה לי בסייעתא דשמיא -

מפני כי בחומרא זו שְׁעָשׂוּ, יפסידו טענה אחת שיש להם לטעון נגד תביעה של
עשיו,

שיש לתבוע שְׁחֻלְקוּ העולמות, ואין לישראל כלום בעולם הזה²⁴,
ובשלמא, כדי קיום הנפש זה מוכרח!

²¹ היינו:

שאצל עובדי כוכבים, אין משוא פנים כלל ועיקר, ואפילו לא קודם גזר דין.
ברם, אצל עם ישראל, יש משוא פנים קודם לגזר הדין.

ועל כך התקשו מלאכי השרת: מפני מה, יש משוא פנים בין אלו לאלו?
ובפרט, שכבר כתב הקדוש ברוך הוא בתורתו, שאין לפניו משוא פנים?
ועל כך השיב הבורא ית"ש למלאכי השרת: היאך לא אשא להם פנים?
והלא הם החמירו על עצמם בברכת המזון יותר ממה שכתבתי בתורתך?

²² כ' ע"ב.

²³ בספרו הקדוש "בן יהוידע".

²⁴ היינו:

דהנה ביארו רבותינו ז"ל (תנא דבי אליהו, זוטא, פרק יט'), שיעקב אע"ה ועשיו חילקו ביניהם את
העולמות, עשיו לקח את העולם הזה, ויעקב אע"ה נטל את העולם הבא.

ואם כן, לאחר שהם חילקו ביניהם את העולמות, ממילא אין ליעקב אע"ה זכות ליהנות בעולם הזה כלל
ועיקר.

אבל מותרות, מנא לן?

והתשובה שיש לנו להשיב, הוא -

כי הקדוש ברוך הוא צָנָה אותנו בתורה ²⁵, 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ',
נמצא, נתן לנו רשות לְשַׁבֵּעַ, ולא נצטרך לצמצם לאכול מעט כדי קיום הנפש לבד,
הרי הוא יתברך הַשְּׁלִיט אותנו במותרות גם כן!

ברם, אחרי שמצינו שאמרו חכמינו ז"ל ²⁶: 'עד כזית עד כביצה, חייב לברך',

קשיא, איך יתקנו ברכה שאינה צריכה?

והלא הכתוב אומר ²⁷, 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ'?

אלא -

ודאי הם מפרשי האי 'וְשָׂבַעְתָּ', לאו שביעה ממש, אלא אפילו קיום הנפש שהוא
כזית וכביצה חשיב שְׂבִיעָה,

נמצא, 'וְשָׂבַעְתָּ', פירושו מקצת שְׂבִיעָה, דליכא מותרות.

ואם כן, אזלא אותה תשובה שיש לנו להשיב נגד טענת עשיו,

לומר: הקדוש ברוך הוא נתן לנו רשות לְשַׁבֵּעַ, והשליטנו במותרות,

דהאי 'וְשָׂבַעְתָּ', אינו שְׂבִיעָה ממש, אלא מקצת שְׂבִיעָה שהיא כזית וכביצה.

ולכן, נמצא, כי בחומרא זו מפסידין טענה הַמְזַכָּה אותם נגד תביעת עשיו,

ועם כל זה, לא חשו לכך, ועבדי לה!

לכך, ראוי חומרא זו שְׁתַּעֲוֶרר עליהם הרחמים, טפי משאר חומרות.

ונראה לי -

זָכַר כזית וכביצה, לעורר עליהם זכות בְּצִיעָה של שבת,

²⁵ דברים, ח' - י'.

²⁶ ברכות, כ' ע"ב.

²⁷ דברים, ח' - י'.

כזית לו, וכביצה לאשתו²⁸. ודוק".

ד. בהלכות "דברים השייכים לסעודה", כתב רבינו האר"י זיע"א²⁹ :
"אל יחשוב האדם, שרצה הקדוש ברוך הוא, שיאכל האדם להיהנות גופו, ולמלא כריסו, אלא, לתקן.
כי בזמן שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נתקלל הכל, ונתערבו ניצוצות הקדושות: בדומם, צומח, חי, מדבר. ולכן, סידר ה' בעולמו - שהדומם יחיה לצומח, והצומח לבעל חי שאינו מדבר, והחי לבני אדם המדברים. וכשאוכלין בברכה לפני האכילה ואחריה, על ידי זה, נתעלה ניצוצות הקדושות שהיה בהמאכל או משקה, וחוזר לשורשו, בנשמת אותו אדם שתיקנו, ועל ידי אכילתו בקדושה, מרוויח, ומוסיף כח בנשמתו.

²⁸ כתב רבינו זיע"א בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה שניה, פרשת וירא, אות טו):

"ובעוד שתי ככרות אלו בידך, צריך שיהיו מונחים בידך כנגד ב' ככרות התחתונים שהם כנגד שתי הה"ן, כדי שישפיעו הזכרים בנקבות, ותברך אז ברכת המוציא, בעודם בין ידיך.

ואחר שתגמור הברכה, תבצע מלחם הימני, שהוא כנגד אות יו"ד, שיעור כזית,

ותטבלנו שלושה פעמים במלח, ותאכלנו,

ותכווין לשם מצות סעודת שבת, וגם תכווין דכזית זה הוא כנגד אות יו"ד דשם הוי"ה.

ואחר שתאכל ותטעום מכזית זה, אז תיכף תבצע עוד מכיכר הנזכר שיעור כביצה, ותיתן לאשתך,

ותכווין כי זה הוא כנגד אות יו"ד של שם אדנ", ותכווין אז לשם השילוב של הוי"ה אדנ"י שהוא שם יאהדונה".

והוא הדבר אשר יסד רבינו האר"י ז"ל בפיוט שלו: 'למבצע על רפתא קזיתא וכביעתא, תרין יודין נקטא, קתימין ופרישין'."

²⁹ הביאם הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א, (בראשית, עמודים רמח'-רמט').

שעל ידי הברכות, ועבודת ה', בכח האכילה,
לוקחת נשמתו, הרוחניות שבמאכלים, היינו ניצוצות קדושות,
והגוף, הוא גשמיות,
וכמו שגשם המאכל נבלע באברים הגשמיים, כך הרוחניות נבלע ברמ"ח אברים
הרוחניים שבנשמתינו".
ולאור דבריו הקדושים, ביאר הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א³⁰,
את ברכת "בורא נפשות רבות וחסרון":
שמילת "וחסרון", עוסקת בעניין התיקונים שצריך האדם להשלים על ידי
אכילתו,
ובכך, הוא מקיים בעצמו "על כל מה שבראת", והינו, שהוא מתקן את כל
הברואים הכלולים בנשמתו.
שכן, כל "החסרון", הוא, רק כאשר האדם אינו מתקן את אכילתו כדבעי.
והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן³¹, "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ, וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א³²:
"כתבו המקובלים -
דתכלית האכילה, היא לברר ניצוצות הקדושה, אשר נפלו בדומם צומח חי
וּמְדַבֵּר,
ועל ידי הברכה, הוא מזון לנפש.
וזה שכתוב³³, 'כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיהוּ', לברר ניצוצות הקדושה,
וזה דלא נהנה בעמלו, 'וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלֵא'³⁴, לא תמצא בברכה".

³⁰ בראשית, עמודים רנא'-רנב'.

³¹ דברים, ח' - י'.

³² בספרו הקדוש "נחל אשכול", (קהלת, ו' - ז').

³³ קהלת, ו' - ז'.

ה. על מאמר הכתוב ³⁵, "ויאמר יהוה לה, שְׁנֵי גֵיִים בְּבִטְנְךָ, וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּנִּי יִפְרְדּוּ, וְלֹאִם מִלְאָם יֶאֱמָץ, וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר", ידועים ומפורסמים, דברי רבותינו ז"ל במסכת עבודה זרה ³⁶ :

"אמר רב יהודה אמר רב -

אל תקרי גֵיִים, אלא גֵיִים ³⁷,

זה אנטונינוס ורבי ^{38 39}, שלא פסקו מעל שולחנם, לא חזרת ולא קישות ולא צנון, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים.

דאמר מר -

צנון מחתך אוכל ⁴⁰, חזרת מהפך מאכל ⁴¹, קישות מרחיב מעיים ^{42 43}."

---

³⁴ קהלת, ו' - ז'.

³⁵ בראשית, כה' - כג'.

³⁶ יא' ע"א.

³⁷ היינו:

מלשון גאים, והוא שני אנשים חשובים נשואי פנים.

³⁸ היינו:

אנטונינוס, הבא מעשיו,

ורבי הקדוש, הבא מיעקב אע"ה.

ששניהם, היו עשירים גדולים עד מאוד.

³⁹ יעוין מה שכתבו בעלי התוספות (עבודה זרה, י' ע"ב. בד"ה "אמר ליה") משם התלמוד ירושלמי:

"שלסוף, למד אנטונינוס תורה, ונתגייר, ומל עצמו."

ועוין מה שכתב הראב"ד זיע"א:

"כי ראה ה' יתברך את עוני ישראל ... ומת אנדריינוס, ומלך ברומי - אנטונינוס בן אסירוס,

והיה אוהב את רבינו הקדוש כנפשו, ואומרים שגיירו בסתר.

והיו ימי רבינו הקדוש כולם ימים טובים לישראל, והאריך ימים,

ובימיו מת אנטונינוס, ומלך אנטיפוס, ואחריו קומודוס, וכולם כבדו ונשאו את רבנו הקדוש כל ימיו."

ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א ⁴⁴ :

שכוונת "מהפך מאכל" -

היינו, שעל ידי אכילתם בדרך הקדושה, הם היו מבררים את כל ניצוצות
הקדושה, שהיו טמונים במאכל,

עד שמילת "מאכל", היתה מתהפכת ל-"מלאך",

ובכך, הם היו מוסיפים כוח בפמליא של מעלה.

וכוונת "מחתך המאכל" -

היינו, שעל ידי אכילתם בדרך הקדושה, הם היו מבררים את כל ניצוצות
הקדושה, שהיו טמונים במאכל,

עד שמילת "מאכל", היתה נחתכת, ומתחלקת ל-ב' מילים, "אם - כל",

---

⁴⁰ היינו:

הצנון, הוא טוחן את המאכלים שבמעיים.

⁴¹ היינו:

החזרת, מהפכת ומסדרת את מערכת העיכול.

⁴² היינו:

הקישות, מרחיבה את בני המעיים, לצורך מאכל נוסף.

⁴³ בביאור צורכם של אותם המאכלים, נציין בזה, ב' דעות מדברי רבותינו זיע"א:

א. כתבו בעלי התוספות זיע"א:

שהחשיבות בכך, היא, שהמאכלים העולים על שולחנם, היו מרובים עד למאוד,

ולפיכך, הם היו צריכים לאכול את אותם הירקות, לצורך העיכול.

ב. כתב רבינו המהרש"א זיע"א:

שהירקות הללו, גדלים בימות הגשמים,

ואין דרכם לגדול, כי אם בימות הקיץ,

ולמרות זאת, אנטונינוס ורבי הקדוש, גידלו אותם באופנים מיוחדים - כדרכם של המלכים.

⁴⁴ בראשית, עמ' רנ'.

והמילים "אם - כל", מתפרשים על הנשמה,

שמכוח התיקון הנעשה באכילתם, היו נבראים נשמות קדושות, הבאים מניצוצות נשמתם.

ו. ידועים ומפורסמים דברי רבותינו ז"ל⁴⁵ :

"קדש עצמך במותר לך".

ובביאור מאמר זה, ביאר הגה"ק רבינו אלעזר אביחצירא זיע"א⁴⁶ :

דהנה, אמרו רבותינו ז"ל⁴⁷, "אין קידוש, אלא במקום סעודה",

והיינו, שהרוצה להתקדש בבחינת "במותר לך", עליו לעשות זאת "במקום סעודה".

והנה, בהלכות "עשרת ימי תשובה", כתב ה"שולחן ערוך"⁴⁸ :

"אף מי שאינו נזקק מפת של עכו"ם, בעשרת ימי תשובה צריך לזהר".

ומתוך דבריו הקדושים, משמע :

שעניין "קדש עצמך במותר לך"⁴⁹, מתבאר על פי דברי רבותינו ז"ל⁵⁰, "אין קידוש, אלא במקום סעודה",

וכאשר רוצה האדם להתקדש בימים הקדושים של "עשרת ימי תשובה", עליו לעשות זאת באמצעות סעודתו, שיתקדש ויזהר בפת עכו"ם.

ויעויין עוד, בדברי הרמ"א זיע"א⁵¹ :

⁴⁵ יבמות, כ' ע"א.

⁴⁶ כך שמעתי מפי קודשו של אחיו - הגה"צ רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, ביום השבעה להסתלקותו - יום רביעי ג' אב ה'תשע"א.

⁴⁷ פסחים, קא' ע"א.

⁴⁸ או"ח, סימן תרג' - ובו סעיף אחד.

⁴⁹ יבמות, כ' ע"א.

⁵⁰ פסחים, קא' ע"א.

"חלב כותית, כחלב ישראל.

ומכל מקום, לא יניקו תינוק מן הכותית, אם אפשר בישראלית, דחלב כותית
מטמטם הלב.

וכן לא תאכל המינקת, אפלו ישראלית, דברים האסורים,

וכן התינוק בעצמו,

כי כל זה מזיק לו בזקנותו".

ויעויין בפירושו של בעל הט"ז⁵² :

" יוכן לא תאכל המינקת' - נראה לי לפרש, דזה מיירי אפילו אם יש לפעמים
היתר לאשה לאכול דבר איסור מפני פיקוח הנפש,

מכל מקום, לא תניק את התינוק".

ויעויין בפירושו של בעל ה"פרי חדש"⁵³ :

" יוכן התינוק בעצמו - דאף על פי שקטן אוכל נבילות אין מצווין להפרישו, היינו
מעיקר דינא,

אבל מכל מקום יפרישוהו, מפני שמזיק לו בזקנותו, שגורם לו טבע רע, וסופו
לצאת לתרבות רעה.

ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מעניינים אלו, רוב הבנים יוצאין לתרבות רעה,
ורובם הם עזי פנים שבדור, ואין יראת ה' נוגעת בליבם,

ואף אם יוכיחום על פניהם, לאו בר קיבולי מוסר נינהו".

ועוד צא ולמד, מה שלימדונו רבותינו ז"ל בתלמוד ירושלמי⁵⁴, בסיבת הדבר
שאלישע בן אבויה יצא לתרבות רעה :

⁵¹ שו"ע יו"ד, (סימן פא', סעיף ז').

⁵² בסעיף קטן יב'.

⁵³ בסעיף קטן כו'.

⁵⁴ חגיגה, פ"ב ה"א.

"אמו, כשהיתה מעוברת בו, היתה עוברת על בתי עכו"ם, והריחה מאותו המין⁵⁵, והיה אותו הריח מפעפע בגופו⁵⁶, כאירסה של חכינה". ומתוך דבריהם הקדושים, משמע:

שעניין "קדש עצמך במותר לך"⁵⁷, מתבאר על פי דברי רבותינו ז"ל⁵⁸, "אין קידוש, אלא במקום סעודה", והיינו, שצריכה האם להתקדש בעניין המאכלים בעת עיבורו של התינוק, למען אשר יוכל להתקדש ולהיטהר עוד בימי חייו.

ז. על מאמר רבותינו ז"ל⁵⁹, "הַקְנָאָה וְהַתְּאֵנָה וְהַכְּבוֹד, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם", כתב רבינו יונה זיע"א - החסיד מגירונדי⁶⁰:

"וְהַתְּאֵנָה' - היא תחילה לכל הפעולות והמעשים, וגם קודמת למחשבה". ויעויין עוד בפירושו של רש"י הקדוש:

"וְהַתְּאֵנָה' - שהתאוה לאכול מן הפרי"⁶¹.

כתב הגה"ק רבינו ישראל ב"ר יוסף זיע"א⁶²:

⁵⁵ פירש בעל "קרוב העדה":

"מתקרבת עכו"ם".

⁵⁶ פירש בעל "קרוב העדה":

"ונפסק מזגו, והיה מתאוה לדבר עבירה".

⁵⁷ יבמות, כ' ע"א.

⁵⁸ פסחים, קא' ע"א.

⁵⁹ הוא מאמרו של רבי אלעזר הקפר, במסכת אבות (פ"ד מכ"א).

⁶⁰ בפירושו למסכת אבות, (פ"ד מכ"א).

⁶¹ היינו:

אדם הראשון.

⁶² תלמידו של הרא"ש זיע"א.

"כי הא-ל יתברך, שם לנו למפתח התשובה עזיבת האכילה,
כמו שהיא מפתח החטאים, אכילת אדם הראשון מעץ הדעת".
ויעויין עוד מה שכתב רבינו בחיי זיע"א⁶³ :
"ולכך ציוותה תורה⁶⁴, 'וְאָכַלְתָּ וְשָׁבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ',
כלומר, אחר שתאכל וְתִשָּׁבַע, ואתה קרוב לפרוק עול,
'וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ', באותה שעה תצטרך לברך, שתקבל עליך עול מלכותו,
ותברך לשמו".
ויעויין עוד בדבריו של הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין⁶⁵ :
"תאוות האכילה ותאוות המשגל, אחיות הנה!
שגם בכל מקום שאתה מוצא גדר ערווה, שם נאמר קדושה ...
וזה מביא לזה".
ח. על דברי רבותינו ז"ל במסכת עבודה זרה⁶⁶, אשר הובאו לעיל⁶⁷ :
"זה אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם, לא חזרת ולא קישות ולא צנון, לא
בימות החמה ולא בימות הגשמים",
יעויין מה שנתקשו בעלי התוספות⁶⁸ :
"ואף על גב, דאמרינן⁶⁹, שרבי לא נהנה מן העולם אפילו באצבע קטנה?".

בספרו הקדוש "מצוות זמניות", (הלכות יום הכיפורים, השער השני).

⁶³ בספרו הקדוש "שולחן של ארבע", (שער ב').

⁶⁴ דברים, ח' - י'.

⁶⁵ בספרו הקדוש "פרי צדיק", (בראשית, קונטרס עת האוכל - בענייני האכילה, אות ב').

⁶⁶ יא' ע"א.

⁶⁷ באות ה'.

⁶⁸ בד"ה "צנון".

⁶⁹ כתובות, קד' ע"א.

ותירצו :

"מכל מקום, אוכלי שולחנו היו רבים".

והנה, במסכת כתובות ⁷⁰, למדנו :

"בשעת פטירתו של רבי,

זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר, רבונו של עולם -

גלוי וידוע לפניך, שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה".

וכתבו על זה בעלי התוספות ⁷¹ :

"דאמרינן במדרש - עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו,

ומייתי הא עובדא דרבי".

ועיין בפירוש "ברית עולם" ⁷², לגאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, משמו של גאון אחד :

על פי מה דאיתא במסכת נדה ⁷³ ובמסכת פסחים ⁷⁴, גבי בדיקת רואה מחמת תשמיש ⁷⁵, שאין כל האצבעות שוות,

והיינו, שרבי הקדוש, לא נהנה כלל ועיקר מתאוות התשמיש.

והנה, לאור דבריו הקדושים של הגה"ק רבינו צדוק הכהן מלובלין זיע"א ⁷⁶, נראה לבאר את עניינו של רבי הקדוש, בסייעתא דשמיא :

⁷⁰ קד' ע"א.

⁷¹ בד"ה "לא נהנתי".

⁷² על "ספר חסידים", אות יב'.

⁷³ יו' ע"א.

⁷⁴ קיב' ע"ב.

⁷⁵ יו"ד, סימן קפז'.

⁷⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

שאף על פי, שהיה לרבי הקדוש שפע גשמי עד בלי די בכל ימות השנה כולה ⁷⁷,
מכל מקום, הוא מנע את עצמו מן האכילה, וזכה להתקדש בקדושת הברית,
עד כדי כך, שהיה בכוחו להעיד על עצמו ⁷⁸: "גלוי וידוע לפניך, שיגעתי בעשר
אצבעותי בתורה, ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה",
והיינו, בעניין תאוות המשגל, וכדברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁷⁹.

ט. בדין "עונתן של תלמידי חכמים", כתב ה"שולחן ערוך" ⁸⁰:

"תְּשַׁמֵּיִשׁ הַמְּטָה, מִתְּעַנּוּגֵי שַׁבָּת הוּא,

לְפִיכֶךָ, עוֹנֵת תְּלִמְיָדֵי חֲכָמִים הַבְּרִיאִים, מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת".

וכתב בזה, הגה"ק בעל "כף החיים" סופר זיע"א ⁸¹:

"וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" ⁸², ראשי תיבות "ביאה",

ללמדך, שיש לשמור ביאה זו של שבת.

והנה, ידוע ומפורסם מאמרו של רב יהודה בשם רב ⁸³:

"בכל יום ויום, בת קול יוצאת מהר חורב, ואומרת -

כל העולם כולו נזונין, בשביל חנינא בני!

וחנינא בני, די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת".

⁷⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

וכן נתבאר באות זו.

⁷⁸ כתובות, קד' ע"א.

⁷⁹ אשר הובאו לעיל, באות זו.

⁸⁰ או"ח, סימן רפ' ס"א.

⁸¹ סק"ב.

⁸² שמות, לא' - טז'.

⁸³ ברכות, יז' ע"ב.

חולין, פו' ע"א.

ולאור המתבאר, נראה לבאר עניין זה בסייעתא דשמיא:

שמכיוון שרבי חנינא בן דוסא מיעט באכילתו, בעניין "מערב שבת לערב שבת", הוא זכה גם כן להתקדש בבריתו, כעניין עונתם של תלמידי חכמים אשר היא "מערב שבת לערב שבת", ומשכך, על ידי ריבוי הקדושה שריבה בעצמו, הוא זכה להשפיע מאותו השפע לכל העולם כולו.

וצא ולמד, שראש לכל מקדשי הברית, אשר זכה להשפיע מאותו השפע לכל באי העולם כולו, היה יוסף הצדיק ע"ה. וכדלהלן.

דהנה, את מאמר הכתוב ⁸⁴, "יַעֲשֶׂה פְּרָעָה, וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ, וַחֲמַשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי הַשָּׁבַע", תירגם אונקלוס:

"וַיַּעֲבֹד פְּרָעָה, וַיִּמְנֵי מְהִימְנֵי עַל אֶרֶץ, וַיִּזְרֹז יַת אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי שׁוֹבְעָא".

והנה, פירוש המילים "וַיִּמְנֵי מְהִימְנֵי", הינו, יִמְנֶה אֲנָשִׁים נֹאמְנִים.

והדבר צריך ביאור:

היכן מונחים מילים אלו, בתוך המילים "וַיִּפְקֹד פְּקָדִים"?

וראיתי בספר הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת" ⁸⁵, שביאר בזה, על פי הספרים הקדושים:

שבכל מקום שכוח הרע נמצא בתוקפו, סימן הוא שיש שם הכנה גדולה לענייני קדושה,

ומחמת שהיו המצריים שטופי זימה גדולים ביותר ⁸⁶, והיתה בהם טומאה גדולה עד למאוד,

⁸⁴ בראשית, מא' - לד'.

⁸⁵ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

בביאורו לפרשתו, ח"א, עמודים תקצג'-תקצד'.

⁸⁶ כמאמר הכתוב (בראשית, מב' - ט'), "עָרֹת הָאָרֶץ".

הוצרך הקדוש ברוך הוא, להוריד את יוסף הצדיק למצרים, בכדי שיתן שם הכנה של קדושה, לאותם ס' ריבוא נשמות שיהיו שם.

וטעם הדבר, שדווקא יוסף הצדיק הורד לשם:

הוא מחמת שמידת ה"יסוד", שהיתה בו ביוסף הצדיק, אשר זיו איקונין שלו היה דומה לשל יעקב אע"ה⁸⁷ - אשר היה דומה לאדם הראשון קודם החטא⁸⁸,

היוותה, כוח משקל כנגד זוהמת מצרים,

וכמו שדרשו רבותינו ז"ל⁸⁹:

"יוסף נרד למצרים, וגדר עצמו מן הערוה, ונגדרו ישראל בזכותו".

וידוע⁹⁰, שכל דבר הנמצא ברשותו של האדם, הוא משורש נפשו,

ובפרט, באוכל שברשותו.

ואם כן, כאשר יוסף הצדיק, הוא היסוד של מידת ה"יסוד",

אזי, כל האוכל שברשותו, שייך בקדושה זו.

ולפיכך, סיבב הקדוש ברוך הוא, שתהיה התבואה של האומה המצרית, הפרוצים

בעריות, אצל יוסף הצדיק הגדור מן העריות.

ולפיכך, תירגם אונקלוס, את דבריו של יוסף הצדיק:

"וַיִּפְקֹד פְּקָדִים" - "וַיִּמְנֵי מְהִימְנֵי", והיינו, תְּמַנְה אנשים נאמנים,

וכמאמר הכתוב (יחזקאל, כג' - כ'), "וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמַתם".

⁸⁷ וכפי שכתב רש"י הקדוש בריש פרשת "וישב" (בראשית, לז' - ג').

⁸⁸ בבא מציעא, פד' ע"א.

ועיין עוד ב"תיקוני הזהר" (תיקון ע', דף קכח' ע"ב), ובביאור "מתוק מדבש" - להגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א.

⁸⁹ ויקרא רבה, פרשה לב', ה'.

⁹⁰ "תולדות יעקב יוסף", פרשת "בא".

"דגל מחנה אפרים", פרשת "לך לך".

"מאור עיניים", פרשת "ואתחנן".

כיוון שלצורך השראת קדושה בתבואה, צריך איש קדוש ונאמן.

והנה, על מאמר הכתוב ⁹¹, "וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹדָע, בֶּן אִישׁ חֵיל, רַב פְּעָלִים מְקַבְּצָאֵל, הוּא הֶכָּה אֶת שְׁנֵי אַרְאֵל מוֹאָב, וְהוּא נָרַד וְהֶכָּה אֶת הָאָרִי בְּתוֹךְ הַבָּאָר בְּיוֹם הַשְּׁלֵג", דרשו רבותינו ז"ל ⁹²:

" בֶּן אִישׁ חֵי - שֶׁאֵפִילוּ בְּמִיתָתוֹ קְרוּי חֵי,

רַב פְּעָלִים מְקַבְּצָאֵל - שְׂרִיבָה וְקִבֵּץ פּוֹעֲלִים לְתוֹרָה,

הוּא הֶכָּה אֶת שְׁנֵי אַרְאֵל מוֹאָב - שֶׁלֹּא הֵנִיחַ כְּמוֹתוֹ, לֹא בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְלֹא בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי,

וְהוּא נָרַד וְהֶכָּה אֶת הָאָרִי בְּתוֹךְ הַבָּאָר בְּיוֹם הַשְּׁלֵג -

אִיכָּא דְאִמְרֵי, דְּתַבְרַ גְּזִיזֵי דְבַרְדָּא, וְנַחַת וְטַבַּל ⁹³,

אִיכָּא דְאִמְרֵי, דְּתַנָּא סִיפְרָא דְבִי רַב, בְּיוֹמָא דְסִיתוּא ⁹⁴."

ולפי זה, ביאר בספר הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת" ⁹⁵. כדלהלן:

⁹¹ שמואל ב', כג' - ב'.

⁹² ברכות, יח' ע"ב.

⁹³ היינו:

שבניהו בן יהוידע שבר חתיכות קרח, וירד לטבול לקריו, בכדי לעסוק בתורה.

ועיין בפירושם של "בעלי התוספות" (בבא קמא, פב' ע"ב. בד"ה "אתא איהו"), שנתקשו בזה:

שכן, רק לאחר כמה דורות, תיקן עזרא טבילה לבעל קרי, בכדי לעסוק בתורה?

ותירצו בזה:

שבניהו בן יהוידע, טבל בכדי לאכול חולין בטהרה.

⁹⁴ היינו:

שבניהו בן יהוידע, למד ביום אחד מימות החורף, יום שהוא קצר ביותר, את כל ספר "תורת כהנים".

⁹⁵ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

לפרשת "ויגש", ח"א, עמוד תרכו'.

דהנה, הגימטריא של מילות הפסוק⁹⁶, "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו, גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ", עולים למניין 1195, וכמו כן, הגימטריא, של המילים, "איש חי טבל ביום שלג, טוב שלט לחם", עולים למניין 1195.
ללמדך:

שהיה יוסף הצדיק שומר על בריתו, והיה מקדש ומטהר את עצמו, ומחמת שכך, היה נקרא בשם "איש חי", והיה נקרא בשם "טוב".
ולפיכך, דווקא הוא עצמו, היה "שולט" על ה"לחם" - והיינו, התבואה של האומה המצרית,
כי השומר על בריתו, משפיע את קדושתו גם על המזון שבאמתחתו.
ומדברי רבותינו אלו, למדנו:

- א. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "איש חי",
  - ב. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "טוב".
- והוסיף עוד לבאר בזה:

דהנה, מילת "לחם", עולה בגימטריא למניין 78, וכמו כן, ג' פעמים שם הוי"ה ברוך הוא, עולים בגימטריא למניין זה,
ללמדך:

שהשומר על בריתו, משפיע את קדושתו ב-ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשייה.
וכעין עניין זה, ביאר רבינו הרי"ח הטוב זיע"א⁹⁷, על מאמר הכתוב⁹⁸, "וַיֹּסֵף
הוא השליט על הארץ, הוא המשביר לכל עם הארץ, וַיָּבֵאוּ אֶחָי יוֹסֵף - וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
אֲפִים אַרְצָה".

⁹⁶ בראשית, מה' - ד'.

⁹⁷ בספרו הקדוש "בן איש חי דרשות".

⁹⁸ בראשית, מב' - ו'.

והן הם דבריו של הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין ⁹⁹ :
"תאוות האכילה ותאוות המשגל, אחיות הנה!
שגם בכל מקום שאתה מוצא גדר ערווה, שם נאמר קדושה ...
וזה מביא לזה".

ל. בביאור מאמר הכתוב ¹⁰⁰ , "צדיק אכל לשבע נפשו, וּבָטֹן רְשָׁעִים תִּחְסָר",
שמעתי מסבי מו"ר הגה"צ רבי דוד יוסף בר חן זיע"א. כדלהלן:
דהנה, כל אכילתו של הצדיק, עבודה גדולה וקדושה היא עד למאוד,
ומשכך, בכל אכילה ושתייה, הוא בודק בעצמו, האם הוא צריך לכך, או שמא לאו.
והנה, דרך הצדיק להיטיב אל זולתו בכל עת, בעבור היותו "טוב עין",
ולפיכך, כאשר מתארח אדם אצל הצדיק, רוצה הצדיק להיטיב עמו במאכל
ומשקה,
ולצורך כך, הוא עושה הכל, בכדי שירגיש האורח בנכונות הטובה.
ולכן, "צדיק אכל לשבע נפשו" -
היינו, שהצדיק אוכל כדי שביעה, ואף על פי שהוא כבר שבע ואינו צריך לכך,
והעיקר, בכדי שירגיש האורח בטוב ובנעימים.
ומה שאין כן, הרשע, אשר הוא "רע עין",
ואינו רוצה שיחסר האורח ממנו את ממונו, הוא יתן לו את כל ההרגשות
והתחושות שבעולם, בכדי שלא יהנה מנכסיו,
ולצורך אחד מן התכסיסים, הרי הוא מרעיב את עצמו בעת סעודתו, ואף על פי
שבאותה העת - אין לך רעב ממנו,
ועל ידי כך, האורח אינו מרגיש בנוח, ואינו מכניס שום מאכל ומשקה אל בטנו,

⁹⁹ בספרו הקדוש "פרי צדיק", (בראשית, קונטרס עת האוכל - בענייני האכילה, אות ב').

¹⁰⁰ משלי, יג' - כה'.

ובכך, נשאר הרשע ברעבתנותו, ונחסר מכל וכל.

והוא אומרו, "וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּחְסָר" -

והיינו, שלא זו בלבד שהוא רעב והוא צריך לאכילתו, אלא, שעוד הוא מרעיב את עצמו.

אלו דברי קודשו, "וחיים הם למוצאיהם".

והנה, לאור המתבאר בדברינו, נראה לבאר את מאמר הכתוב הלזה, כדלהלן:

"צָדִיק אֲכָל לֶשֶׁבַע נֶפְשׁוֹ"¹⁰¹ - "נֶפְשׁוֹ" דייקא, דעל ידי זה מקיים האדם בעצמו את עניין "מרעיבו שבע"¹⁰²,

שכן, "קדושת האכילה וקדושת הברית, חד הם".

"וּבִטָּן רְשָׁעִים תִּחְסָר"¹⁰³ - "תִּחְסָר" דייקא, דעל ידי זה מקיים האדם בעצמו את עניין "משביעו רעב"¹⁰⁴, ותמיד הוא נשאר בחסרונו,

שכן, "קדושת האכילה וקדושת הברית, חד הם".

עוד נשכיל ונבין, את עניין "עד כזית ועד כביצה"¹⁰⁵:

לאמור, שעם ישראל החמירו על עצמם בעת אכילתם, וצמצמו את שיעור האכילה ל-"כזית וכביצה",

ועל ידי כך, הם התקדשו עד למאוד ב-"קדושת הברית".

ולפיכך, נכנס להם הקדוש ברוך הוא לעם ישראל - לפני משורת הדין, ונושא להם את פניו.

וכמו כן, על ידי כך, נסתמה טענתו של עשיו¹⁰⁶:

¹⁰¹ משלי, יג' - כה'.

¹⁰² סוכה, נב' ע"ב.

¹⁰³ משלי, יג' - כה'.

¹⁰⁴ סוכה, נב' ע"ב.

¹⁰⁵ ברכות, כ' ע"ב.

שכן, באותו היום שהוא לא שלט באכילתו, וביקש מאחיו יעקב אע"ה, "הלעיטני
נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי" ¹⁰⁷,

גילו לנו רבותינו ז"ל ¹⁰⁸, שהוא פגם בבריתו, ו-"בא על נערה המאורסה".

ועל כן, בעת התקדשותנו בעניין האכילה, וכתוצאה מכך התקדשותנו בעניין
"קדושת הברית",

יש בכוחנו לבטל את כוחו ואת קטרוגו של עשיו הרשע!

ואם כן, כאשר נתקדש בקדושת האכילה:

נזכה, לקדש את נפש - רוח ונשמה שלנו, ואף את כל העולמות כולם ¹⁰⁹,

נזכה, להשפיע מקדושתינו לכל העולם כולו ¹¹⁰,

נזכה, שיכנס לנו הקדוש ברוך הוא לפנינו משורת הדין, וישא לנו את פניו.

נזכה, לבטל את כוחו ואת קטרוגו של עשיו הרשע,

נזכה, להחיש את גאולתינו ברחמים, ונזכה למאמר ישעיה הנביא בנחמתו

הכתובה בפרשתן ¹¹¹ -

"כי נחם יהוה ציון, נחם כל חרבתיקה, וישם מדברה פּעֵדוּ וְעֲרַבְתָּהּ פֶּגַן יְהוָה, שְׁשׂוֹן
וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ, תוֹדָה וְקוֹל זְמִרָה".

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹⁰⁶ יעויין לעיל באות ג'.

¹⁰⁷ בראשית, כה' - ל'.

¹⁰⁸ בבא בתרא, טז' ע"ב.

¹⁰⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹¹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹¹¹ ישעיה, נא' - ג'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרוניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד